

Judikatūras krājums

Lieta C-571/16

Nikolay Kantarev
pret
Balgarska Narodna Banka

(Administrativen sad Varna lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Noguldījumu garantiju sistēmas – Direktīva 94/19/EK – 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts – 10. panta 1. punkts – “Nepieejama noguldījuma” jēdziens – Dalībvalsts atbildība par privātpersonām nodarīto kaitējumu Savienības tiesību pārkāpumu dēļ – Pietiekami būtisks Savienības tiesību pārkāpums – Dalībvalstu procesuālā autonomija – Lojālas sadarbības princips – LES 4. panta 3. punkts – Līdzvērtības un efektivitātes principi

Kopsavilkums – Tiesas (piektā palāta) 2018. gada 4. oktobra spriedums

1. *Prejudiciāli jautājumi – Pieņemamība – Ierobežojumi – Hipotētiski jautājumi, kas uzdoti kontekstā, kurš neļauj sniegt derīgu atbildi*

(LESD 267. pants)

2. *Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Kredītiestādes – Noguldījumu garantiju sistēmas – Direktīva 94/19 – Noguldījuma nepieejamība – Valsts tiesiskais regulējums, kurā minētās nepieejamības konstatējums ir pakārtots kredītiestādes maksātnespējai un pēdējās minētās bankas licences atsaukšanai – Nepieļaujamība – Atkāpe no noguldījumu nepieejamības konstatēšanai un to atmaksai paredzētiem termiņiem – Nepieļaujamība*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkts un 10. panta 1. punkts)

3. *Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Kredītiestādes – Noguldījumu garantiju sistēmas – Direktīva 94/19 – Noguldījuma nepieejamība – Konstatēšana ar valsts kompetentās iestādes tiešu aktu*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts)

4. *Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Kredītiestādes – Noguldījumu garantiju sistēmas – Direktīva 94/19 – Noguldījuma nepieejamība – Minētās nepieejamības konstatējuma pakārtošana nosacījumam par iepriekš veiktu naudas līdzekļu izmaksas pieprasījumu – Nepieļaujamība*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts)

5. *Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Kredītiestādes – Noguldījumu garantiju sistēmas – Direktīva 94/19 – Privātpersonām piešķirtās tiesības – 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts – Dalībvalsts izdarīts pārkāpums – Pienākums atlīdzināt privātpersonām nodarīto kaitējumu – Nosacījumi – Pietiekami būtisks pārkāpums – Cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un kaitējumu – Valsts tiesas veikta pārbaude*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts)

6. *Eiropas Savienības tiesības – Privātpersonām piešķirtās tiesības – Dalībvalsts izdarīts pārkāpums – Pienākums atlīdzināt privātpersonām nodarīto kaitējumu – Atlīdzināšanas noteikumi – Valsts tiesību piemērošana – Efektivitātes un līdzvērtības principu ievērošana – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēti divi atšķirīgi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kam paredzēti atšķirīgi nosacījumi – Valsts tiesiskais regulējums, kurā tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu ir pakārtotas pienākumam sniegt pierādījumus par vainas esamību – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēta parastās vai strīda priekšmeta vērtībai proporcionālās nodevas samaksa – Valsts tiesiskais regulējums, kurā tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu ir pakārtotas iepriekšējai administratīvā akta, ar ko radīts kaitējums, atcelšanai – Pielaujamība – Nosacījumi – Valsts tiesiskais regulējums, kurā tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu ir pakārtotas papildu nosacījumam par to, ka valsts iestāde kaitējumu ir nodarījusi ar nodomu – Nepielaujamība*

(EKL 4. panta 3. punkts)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 42.–45. punktu)

2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/19/EK (1994. gada 30. maijs) par noguldījumu garantiju sistēmām, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/14/EK (2009. gada 11. marts), 1. panta 3. punkts un 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, pirmkārt, valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka noguldījumu nepieejamības konstatējums ir atkarīgs no kredītiestādes maksātnespējas un no šīs iestādes bankas licences atsaukšanas, un, otrkārt, to, ka tiek pieļauta atkāpe no šajās tiesību normās paredzētajiem termiņiem noguldījumu nepieejamības konstatēšanai un šo noguldījumu atmaksāšanai, šo atkāpi pamatojot ar to, ka esot nepieciešams, lai kredītiestāde tiktu pakļauta īpašai uzraudzībai.

(skat. 69. punktu un rezolutīvās daļas 1) punktu)

3. Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka noguldījumu nepieejamība šīs tiesību normas izpratnē ir jākonstatē ar valsts kompetentās iestādes tiešu aktu un tā nevar tikt secināta no citiem valsts iestāžu aktiem, tādiem kā *Balgarska Narodna Banka* (Bulgārijas Nacionālā banka) lēmums par *Korporativna Targovska Banka* pakļaušanu īpašai uzraudzībai, nedz prezumēta, pamatojoties uz tādiem apstākļiem kā pamatlietā aplūkoti.

(skat. 78. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu)

4. Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka bankas noguldījuma nepieejamības konstatējums šīs tiesību normas izpratnē nevar tikt pakārtots nosacījumam, ka šī noguldījuma īpašnieks bija iepriekš pieprasījis no attiecīgās kredītiestādes naudas līdzekļu izmaksu un šīs pieprasījums netika apmierināts.

(skat. 87. punktu un rezolutīvās daļas 3) punktu)

5. Direktīvas 94/19, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2009/14, 1. panta 3. punkta i) apakšpunktam ir tieša iedarbība, un tas veido tiesību normu, kuras mērķis ir piešķirt privātpersonām tiesības, ļaujot noguldītājiem celt prasību par noguldījumu novēlotās atmaksas rezultātā nodarītā kaitējuma atlīdzību. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, no vienas puses, vai fakts, ka noguldījumu nepieejamība nav tikusi konstatēta šajā tiesību normā paredzētajā piecu darba dienu termiņā, lai gan šajā tiesību normā skaidri norādītie nosacījumi bija iestājušies, pamatlietas apstākļos veido pietiekami būtisku pārkāpumu Savienības tiesību izpratnē un, no otras puses, vai pastāv tieša cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un *Nikolay Kantarev* nodarīto kaitējumu.

(skat. 117. punktu un rezolutīvās daļas 4) punktu)

6. LES 4. panta 3. punkts, kā arī līdzvērtības un efektivitātes principi ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad Bulgārijā nepastāv īpaša procedūra, lai noteiktu šis dalībvalsts atbildību par kaitējumu, kas nodarīts valsts iestādes izdarītā Savienības tiesību pārkāpuma dēļ:

- tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti divi atšķirīgi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ietilpst atšķirīgu tiesu kompetencē un kam paredzēti atšķirīgi nosacījumi, ja vien iesniedzējtiesa nosaka, vai no valsts tiesību viedokļa tādas valsts iestādes kā Bulgārijas Nacionālā banka atbildība rodas uz *Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi* (Likums par valsts un pašvaldību atbildību par nodarīto kaitējumu) vai uz *Zakon za zadalzheniata i dogovorite* (Likums par saistībām un līgumiem) pamata, un ja katrā no tiesiskās aizsardzības līdzekļu veidiem ir ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi;
- tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas privātpersonu tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu pakārto papildu nosacījumam par to, ka attiecīgā valsts iestāde kaitējumu ir nodarījusi ar nodomu;
- tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas privātpersonu tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu pakārto privātpersonas pienākumam sniegt pierādījumus par vainas esamību, ja vien – kas jāpārbauda iesniedzējtiesai – “vainas” jēdziens nav plašāks par “pietiekami būtiska pārkāpuma” jēdzienu;
- tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta parastās vai strīda priekšmeta vērtībai proporcionālās nodevas samaksa, ja vien – kas jāpārbauda iesniedzējtiesai – parastās vai strīda priekšmeta vērtībai proporcionālās nodevas samaksa nav pretrunā efektivitātes principam, ņemot vērā nodevas summu un tās lielumu, šķēršļa, ko tā, iespējams, rada attiecībā uz iespēju vērsties tiesā, novēršamību vai nenovēršamību, nodevas obligāto raksturu, kā arī iespējas tikt atbrīvotam no tās samaksas, un
- tie pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas privātpersonu tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu pakārto iepriekšējai administratīvā akta, ar kuru radīts kaitējums, atcelšanai, ja vien – kas jāizvērtē iesniedzējtiesai – šādas prasības izpildi var saprātīgi prasīt no cietušās personas.

(skat. 147. punktu un rezolutīvās daļas 5) punktu)